

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วม ของครอบครัวและชุมชน : กรณีศึกษาตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

The Encouragement and Developing quality of life
of Disabled People Through Community Base Rehabilitation :
The Case Study of Eindard Arban Nakhon Ratchasima

สุภาวดี วิสุวรรณ^{1,*}, วาระดี ชาญวิรัตน์¹, สิрилักษณ์ โปร่งสันเทียะ¹
Supawadee Wisuwan^{1,*}, Waradee Chanvirat¹, Siriluck Prongsantin¹

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของคนพิการในชุมชน ศึกษากระบวนการพัฒนาผู้พิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน และเพื่อศึกษาผลลัพธ์ของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยครอบครัวและชุมชน กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 22 ครอบครัว ที่มีบุตรพิการอายุไม่เกิน 20 ปี เครื่องมือเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบการสัมภาษณ์ผู้ดูแลคนพิการ

ผลการวิจัยพบว่า ตำบลหินดาด มีประชากรพิการ จำนวน 307 คน จากจำนวนประชากร 7,608 คน คิดเป็นร้อยละ 4.04 คน กระบวนการพัฒนาคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน ผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ มีความเข้าใจดีว่าคนพิการต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งการแพทย์ การศึกษา สังคม อาชีพ โดยให้ใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนให้เข้าถึงสิทธิที่มีพึงได้

การวางแผนโดยการร่วมคิดวิเคราะห์ความต้องการกระบวนการพัฒนาทำให้ถึงเป้าหมายเฉพาะบุคคลตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ประเมินเป้าหมายเฉพาะบุคคล ซึ่งหาจุดที่สำเร็จและหาจุดที่ต้องแก้ไข ผู้พิการร่วมคิด ร่วมให้ข้อมูลร่วมบอกความต้องการ ร่วมพิจารณาแผนและร่วมมือในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่วมกับนักศึกษาซึ่งเป็นอาสาสมัครกระบวนการส่งเสริมและซึ่งเป็นพัฒนา ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผนและออกแบบ การฟื้นฟูสมรรถภาพและการประเมินผล

คำสำคัญ: คนพิการ การมีส่วนร่วม การฟื้นฟูสมรรถภาพ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

* Corresponding author, e-mail: mom_khwan@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study context of disabled rural people, 2) to learn the development process that emphasis on participation, and 3) to determine the outcome of the process. The 22 families were selected as participants, using purposive sampling where there were disabled people at the age between 2-22 years old at home. The research findings were; 307 disabled people from population of 7,608 people, which mean 4.04% of disabled people. The process was developed to target specific individuals rehabilitation plan. Disabled people received rehabilitation by their families and community members in thinking, planning, targeting, acting and also evaluating.

Keywords: People with Disability, Collaboration, Rehabilitation

บทนำ

ความยากจนไม่ได้เป็นเพียงสถานะของการที่ไม่มีเงินหรือขาดรายได้เท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่กีดกักร่อนหรือทำลายสิทธิในเชิงเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลอีกด้วย เป็นเหตุให้เกิดความพิการและอาจเป็นผลจากความพิการด้วย คนจนมีความเสี่ยงในการที่จะเกิดความพิการมากกว่าและคนพิการมีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ในสภาพความยากจนมากกว่าและประสบอุปสรรคในการเข้าถึงโอกาสทางด้านสุขภาพ การศึกษา ที่อยู่อาศัยและความเป็นอยู่ที่ดี

ประเทศไทยโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้หาแนวทางร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คือ 1) การสร้างสังคมบูรณาการเพื่อคนพิการและทุกคนในสังคม 2) สร้างสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร 3) สร้างพลังอำนาจให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และการมีที่ทำ 4) สร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ และเครือข่ายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 5) สร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการโดยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักรู้เกี่ยวกับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ งานช่วยเหลือคนพิการจะประสบความสำเร็จถึงจุดมุ่งหมายปลายทางได้ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากครอบครัว ท้องถิ่น และชุมชน

การพัฒนาศักยภาพคนพิการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยอาศัยบ้านและชุมชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน Community Based Rehabilitation (CBR) คือ การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการและสมาชิกในครอบครัวในทุกขั้นตอน ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการด้านการแพทย์ การศึกษา การประกอบอาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม สร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อการช่วยเหลือ ดูแล ฟื้นฟู และพัฒนาคนพิการ ความสำเร็จ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ คือ การนำอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นพันธมิตรซึ่งกันและกัน ความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น คำนี้ถึงปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมการก่อเกิดความสามัคคี การสนับสนุนทางการเงิน และการสนับสนุนจากภาคการเมือง (องค์การอนามัยโลก, 2553, น. 37-38) จากแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน เป็นส่วนสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ องค์การบริหารส่วนตำบล หินดาด เป็นองค์กรชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับปัญหาสามารถเข้าถึงการให้บริการรับรู้ข่าวสารรวดเร็ว คนพิการมีบทบาทประสานงานในการช่วยเหลือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แก่คนพิการ ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน และฝ่ายสวัสดิการสังคม โรงเรียนในตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข และหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะ

มหาวิทยาลัย และหน่วยงานระดับจังหวัดจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางความคิดหรือกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน แก้ปัญหาความยากจน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนทุกเพศทุกวัยและสถานภาพไม่เลือกปฏิบัติและกีดกันโดยเฉพาะผู้พิการและด้อยโอกาสต้องได้สิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีพื้นที่ยืนอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับการสงเคราะห์ แต่เป็นผู้ร่วมพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

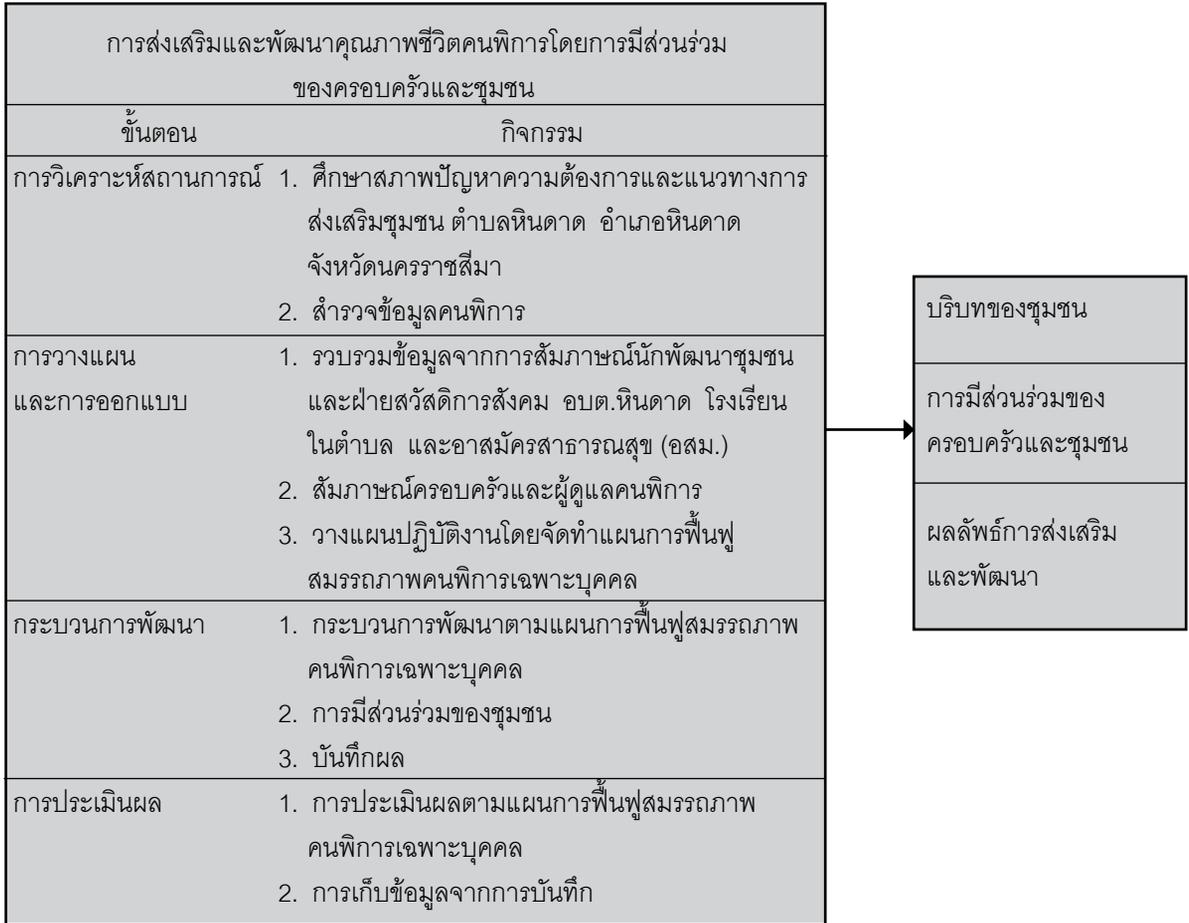
1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนและคนพิการในตำบลหินลาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อนำกระบวนการการพัฒนาผู้พิการโดยมีชุมชนเป็นฐานไปใช้ในการพัฒนาคนพิการ
3. เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน แนวคิดการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแนวทางที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการ

ช่วยให้คนพิการ สามารถเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้นด้วยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และด้วยความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนพิการได้อย่างหลากหลายยิ่งขึ้น ทำให้คนพิการมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการให้สูงขึ้นอีกด้วย

แนวคิดการมีส่วนร่วมและบทบาทหน้าที่ของครอบครัว รูปแบบ ระดับ และขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ปราวณี ประไพวัชรพันธ์ (2551) ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในตำบลอรพิมพ์ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา Puri (2011) ความจำเป็นในการฝึกอบรม การประเมินการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนชรา ในชนบทอินเดีย Iancu และคณะ (2013) ได้ศึกษาเรื่อง บริการดูแลสุขภาพจิต ศักยภาพการปฏิบัติงานในฟาร์มของผู้พิการทางจิต โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน งานวิจัยเหล่านี้ยืนยันว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนช่วยให้ผู้พิการและครอบครัวเกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดทัศนคติในทางสร้างสรรค์และเพิ่มความสามารถในสิ่งที่สนใจได้ดีขึ้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) กับองค์การบริหารส่วนตำบลหินดาด โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน 1) ศึกษาบริบทของชุมชนโดยการศึกษารายละเอียด สังเกต สัมภาษณ์ 2) แสวงหากระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 3) ศึกษาผลลัพธ์กระบวนการพัฒนา

ผลการวิจัย

1. ด้านบริบทของชุมชนและคนพิการ ในตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงแห้งแล้งอยู่ในเขตอับฝน ดินเป็นดินร่วนปนทรายมีเนื้อที่ 74 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 46,250 ไร่ ทิศเหนือติดต่อบ้านหลังประตู อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ติดต่อบ้านหนองขาม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทิศตะวันออกติดต่อบ้านทับสวาย, ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดต่อบ้านหินโดน อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา การตั้งหมู่บ้าน ทั้งหมด 15 หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะตั้งอยู่ตาม

ถนนหนทาง ตามลำห้วยที่มีอยู่เดิม มีพื้นที่ทั้งหมด 74 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 46,250 ไร่ พื้นที่ทางการเกษตร 32,135 ไร่ พื้นที่แหล่งน้ำ 876 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 4,692 ไร่ พื้นที่ที่อยู่อาศัยและที่สาธารณะ 8,547 ไร่ คนพิการที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ใน ปี พ.ศ. 2558 และได้รับเบี้ยคนพิการทั้งหมด จำนวน 307 คน ประกอบด้วยคนพิการทางการเห็น จำนวน 106 คน คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 45 คน คนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จำนวน 64 คน คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก จำนวน 21 คน คนพิการทางสติปัญญา จำนวน 12 คน คนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 10 คน คนพิการซ้ำซ้อน จำนวน 23 คน และไม่ระบุความพิการ จำนวน 26 คน

การดำเนินงานคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลหินดาด ประกอบด้วย การแจกเบี้ยยังชีพคนพิการ การปรับสภาพแวดล้อมให้กับคนพิการ การจัดสวัสดิการในชุมชน เป็นหน่วยฝึกอาชีพให้กับคนพิการ เช่น เกษตรชุมชน การทอผ้า เพื่อเป็นการต่อยอดทางอาชีพ และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ เป็นหน่วยให้บริการการขอมีบัตรประจำตัวคนพิการและออกบัตรประจำตัวคนพิการและรับค่าชอกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ

2. กระบวนการการพัฒนาผู้พิการโดยมีชุมชนเป็นฐาน มีความต้องการด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์และกายอุปกรณ์ การผ่าตัดปากแหว่งเพดานโหว่ ด้านกายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด ด้านสังคม จัดตั้งองค์กรคนพิการ และศูนย์การเรียนรู้ ผู้ปกครองผู้บริหาร ด้านสวัสดิการ กองทุนการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ การทำผลิตภัณฑ์ และการตลาด กระบวนการส่งเสริมและพัฒนา

1) ประเมินวิเคราะห์ปัญหาความต้องการเฉพาะบุคคล นักศึกษาริชาเอกการศึกษาพิเศษ ชั้นปีที่ 4 ลงพื้นที่มีส่วนร่วมกับครอบครัวในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ โดยประเมินความสามารถปัจจุบัน จุดแข็ง และจุดที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา

2) วางแผนกำหนดเป้าหมายปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่าง คนพิการ ครอบครัว คนพิการ อาสา

สมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน นักพัฒนาชุมชน และนักศึกษา รายละเอียดของแผนประกอบด้วย เป้าหมาย วิธีดำเนินการ การประเมินผล โดยผู้พิการและครอบครัวและผู้วิจัยร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการ นักศึกษาคิดวิธีร่วมกับความ ต้องการผู้ปกครองและปรึกษาอาจารย์ซึ่งเป็นผู้ช่วย

3. ผลลัพธ์ของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน

3.1 ผู้พิการ จำนวน 22 คน มีสภาพความบกพร่องต่างกัน ตั้งแต่รุนแรงมากต้องการฟื้นฟูด้านการแพทย์ การส่งเสริมพัฒนาการโดยเร่งด่วน และบางส่วนเริ่มได้รับโอกาสให้เข้าเรียนร่วม

3.2 แผนการฟื้นฟูมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน เด็กสมองพิการมีเป้าหมายหลายเกร็ง การใช้มือทำกิจกรรม การฟื้นฟูด้านสังคม เด็กบกพร่องทางสติปัญญาเป้าหมาย การปฏิบัติกิจวัตรได้ด้วยตนเอง เด็กบกพร่องทางสติปัญญาเป้าหมายการสื่อสารได้ และผู้ที่ต้องการฝึกอาชีพมีเป้าหมาย คือ ฝึกทักษะที่สามารถประกอบอาชีพได้

3.3 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ผู้พิการทางร่างกายและสุขภาพหรือการเคลื่อนไหว จำนวน 8 ราย จำแนกเป็น สมองพิการ จำนวน 2 ราย กล้ามเนื้อ แขนขาอ่อนแรง 4 ราย ปากแหว่งเพดานโหว่ จำนวน 1 ราย มีผลการฟื้นฟูสมรรถภาพดังนี้ 1) สามารถทำให้เกิดการผ่อนคลายมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2) สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้นกรณีมีอาการชักร่วม สภาพร่างกาย แขน ขา กระดูกคอยังไม่แข็งแรงร่วมมือกับพยาบาลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน 3) สามารถทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ซึ่งดัดแปลงจากอุปกรณ์ที่ราคาไม่แพง 4) สามารถทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และมีพัฒนาการที่ดีขึ้น 5) สามารถเดินได้อย่างคล่องแคล่วและสามารถเล่นกีฬาได้กับเพื่อนเช่นเดียวกับเด็กปกติสื่อสารได้ดีขึ้น 6) สามารถที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ในอนาคต สามารถพูดออกเสียงหรือสื่อสารได้ชัดเจน

ผู้พิการด้านสติปัญญา จำนวน 13 คน เป็นกลุ่มอาการดาวน์ซินโดรม/พัฒนาการล่าช้า อายุ 3-10 ปี จำนวน 8 คน และอายุ 11-20 ปี จำนวน 5 คน ผลจากการฟื้นฟูสมรรถภาพมีดังนี้

- 1) เข้ารับการศึกษา และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
- 2) สามารถช่วยเหลือตนเองในการใช้ชีวิตประจำวัน และสามารถเข้ากับผู้อื่นได้
- 3) เข้ารับการศึกษาและสามารถพูดสื่อสารกับผู้อื่นได้
- 4) สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันและสื่อสารกับผู้อื่นได้
- 5) สามารถเคลื่อนไหวร่างกายในการเดินได้แต่ยังไม่คล่องแคล่วนักเนื่องจากปัจจัยหลายด้าน
- 6) สามารถเข้าห้องน้ำได้ด้วยตนเองเข้าสังคมได้และอยู่ร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกันได้ และได้เข้ารับการศึกษาตามความเหมาะสมกับวัย
- 7) สามารถทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อมีรายได้เลี้ยงชีพ
- 8) สามารถฝึกทักษะอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง
- 9) สามารถสร้างอาชีพโดยการพับเหรียญโปรยทาน
- 10) สามารถที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ในอนาคต
- 11) สามารถช่วยเหลือตนเองในการใช้ชีวิตประจำวันสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดีขึ้น

ผู้พิการทางการได้ยิน จำนวน 1 คน พบว่า สามารถสื่อสารและออกเสียงได้และสามารถหยิบจับสิ่งของชิ้นใหญ่ ๆ และผู้พิการออทิสติกจำนวน 1 คน พบว่า สามารถฝึกทักษะอาชีพสามารถช่วยเหลือตนเองได้

อภิปรายผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ร่วมคิดร่วมกำหนดเป้าหมาย และผู้นำได้ให้นโยบายแสดงเจตจำนงต้องการให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพข้ามผ่านอุปสรรคได้รับการยอมรับได้รับสิทธิประโยชน์ ได้รับการหนุนเสริมเติมพลังคนพิการและครอบครัวมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายภาพอนาคตที่อยากจะทำต่อไป นักศึกษามีส่วนร่วมรับรู้ความต้องการรับทราบความสามารถและต้นทุนของแต่ละครอบครัว และร่วมกันคิด เกิดกำลังใจทำกิจกรรมร่วมกันคนพิการ จำนวน 22 คน ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ จุดเด่นของผลสัมฤทธิ์ คือ ประหยัดค่าใช้จ่ายผลิตกายอุปกรณ์การช่วยเดิน อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับเคลื่อนที่ร่วมคิดแก้ปัญหาจากทรัพยากรที่หาได้ กรณีเด็กชายนวัย 8 ปี คุณตาของเด็กและนักศึกษาได้ร่วมกันดัดแปลงจักรยานสำหรับเด็กทั่วไปให้เป็นอุปกรณ์ช่วยการเคลื่อนไหว

คนพิการที่อยู่ในวัยที่ต้องได้รับการศึกษามัคบังคับ ผู้ปกครองได้นำบุตรพิการไปเข้ารับการการศึกษาที่โรงเรียนประถมที่อยู่ใกล้บ้าน แต่ยังมีผู้พิการอีกจำนวนหนึ่งที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากโรงเรียนแจ้งว่านักเรียนขาดความพร้อมในการเรียน และโรงเรียนก็ขาดความพร้อมในการจัดการศึกษา ขาดครูที่มีความรู้ความเข้าใจ หากต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกคนในโรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษาสำหรับทุกคน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องไม่มีใครสักคนที่ถูกทอดทิ้งไว้เบื้องหลัง (No child left behind) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์-ภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 ซึ่งศึกษาในรายวิชาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน จำนวน 92 คน ไม่มีประสบการณ์การทำงานกับคนพิการในชุมชน เมื่อได้เข้าไปสัมผัสกับผู้พิการในชุมชนได้รับทราบสภาพ บริบท และต้นทุนทางสังคมในภาพรวม และเป็นรายกรณี จึงพยายามหาวิธีการลดอุปสรรคและได้พบข้อจำกัดของคนพิการแต่ละกรณี ดังนั้น นักศึกษาได้ร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ สร้างมิตรภาพ ผ่านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เช่น การเล่นเกม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานที่เกิดประโยชน์ การยอมรับในการเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตามทำให้ทั้งนักศึกษาและคนพิการได้พัฒนาทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะนักศึกษาต้องเพิ่มทักษะการสืบค้นและการเก็บข้อมูล การวางแผนการทำงานเป็นคณะทำงานร่วมกัน ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดทำรายงาน เป็นต้น

จากบริบทการส่งเสริมและพัฒนาคนพิการในตำบลหินดาด พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิของตนเองสอดคล้องกับ (Puri : 2011) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นในการฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและผู้สูงอายุในชุมชน ส่วนสำคัญคือการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะเข้าใจถึงหลักการเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาเจตจำนงความมุ่งมั่นที่จะให้บรรลุความสำเร็จร่วมกัน วิธีการที่จะไปถึงเป้าหมายในการฟื้นฟูสมรรถภาพ และกลวิธีในการไปสู่อนาคตที่ใฝ่ฝัน

กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผนและออกแบบ การปฏิบัติการฟื้นฟูส่งเสริมและพัฒนา และการประเมินผล และจากการสนทนากลุ่มสิ่งที่พบ คือ มีความต้องการในการตั้งกลุ่มเสริมพลังในการดูแลคนพิการนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะช่วยเหลืออย่างถูกวิธีและให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อที่จะได้เข้าถึงสิทธิได้อย่างเต็มที่ในด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านสังคม และด้านสวัสดิการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า จุดแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินดาดให้ความสำคัญและบริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเบี้ยคนพิการอย่างเต็มที่แต่ปัญหาที่ยังมีอยู่คือคนพิการขาดการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งทุน กุ้ย้มเพื่อประกอบอาชีพ จึงเห็นว่าการจัดตั้งชมรมคนพิการโดยมีผู้แทนคนพิการเป็นกระบอกเสียงแทนคนพิการ เพื่อมิให้คนพิการเสียโอกาสต่าง ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างชัดเจนทั่วถึง และเป็นศูนย์กลางในการพิทักษ์สิทธิ และดำเนินการโดยคนพิการเองได้รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนมากขึ้น อีกทั้งคนพิการที่อยู่ในช่วงปฐมวัย มีจำนวนค่อนข้างมาก ดังนั้นโรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีครูที่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษที่สามารถช่วยเหลือเด็กพิการเบื้องต้นได้ โดยได้เรียนอยู่กับเพื่อนในห้องเดียวกันได้อยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนความรู้ด้านวิชาการในการดูแลเด็กพิการเบื้องต้นนั้น คณะผู้วิจัยสามารถให้ความรู้และอบรมเบื้องต้นแก่คณะครูของโรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล และโรงเรียนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- _____. (2554). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ทวี เชื้อสุวรรณทวี. (2549). รายงานการวิจัยรูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการที่เหมาะสมกับชุมชนพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปราณี ประไพวัชรพันธ์. (2551). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในตำบลอรพิมพ์ อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์สาขารณศาสตรสาขาพัฒนาสุขภาพชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- องค์การอนามัยโลก. (2553). *การฟื้นฟูโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง : คู่มือซีบีอาร์*. แปลโดย ศูนย์สิทธิรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ฟรีเมียมเอ็กซ์เพรส.
- lancu and other. (2013). *Outsourcing Mental Health Care Services? The Practice and Potential of Community-Based Farms in Psychiatric Rehabilitation*. [Online]. Available : [http://search.proquest.com/results/9AF838C51E6F45A4PQ/1/\\$7b\\$22limiters](http://search.proquest.com/results/9AF838C51E6F45A4PQ/1/$7b$22limiters) (15 January 2016).
- Puri. (2011). *A Training Needs Assessment of Community Based Rehabilitation Facilitators for the Elderly Population in Rural India*. [Online]. Available : [http://search.proquest.com/results/9AF838C51E6F45A4PQ/1/\\$7b\\$22limiters](http://search.proquest.com/results/9AF838C51E6F45A4PQ/1/$7b$22limiters) (15 January 2016).